

# ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

ואילו היה מתחרט על עיקר הנדר יאבד שר מעינותיו שהתענה אם היה מזהא על הראשונות לפיכך לא היה מתחרט: (א) ויל לקילעך. לכניסת ביתך וכדאמר ר' יוחנן אפילו על דבי ריש גלותא: פתח פיתחא לנפשיה. לא שיתר רב סחורה לעממו דהא ק"ל [מגילה י.] לא יחל דבריו הוא אינו מניח לאלא שמנא פתח שהיה יכול להיות יותר זו: כל שהיה ספארה לעושיה. שהיה מלך עלמה משוכחת עד שהיא תפארת לאדם העושה אותה ותפארת לו מן האדם שהכל מקלסין אותו זה. והא רמז רב נחמן כלומר לא נדרתי על דעת שיכעוס רב נחמן שלא תהא דרך ישרה שאכעיס אותו וכי האי גוונא לא

והוו מצטערי רבנן משימשא לטולא ומטולא לשימשא (ב) (ל"א אדעתא דהכי אין כמה זימנין והוו מצטערי רבנן משימשא לטולא ומטולא לשימשא) אמר ליה במנית בריה דאבא שאול בן במנית מי נדרת אדעתא דמצערי רבנן מטולא לשימשא ומשימשא לטולא אמר ליה נדרא למישרא אתא לקמיהו יוסי הוה ליה נדרת אדעתא דהכי אמר ליה אין נדרתא אדעתא דהכי אמר ליה אין כמה זימנין כיון דחזא ההוא קצרא דמצטערי רבנן מחייה באוכלא דקצרי אמר אדעתא דמחי לי קצרא לא נדרי (ג) ושיריה לנפשיה א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא האי גולד הוא דלא מסיק אדעתיה דמחי ליה קצרא ותנינא (ד) אין פותחין לו בגולד א"ל דהאי לאו גולד הוא דשכיחי אפיקורי דמצערי רבנן (ה) דביתיהו דאביי הוה לה ההיא ברתא היא אמר לקריבאי היא אמרה לקריבה אדעתאי ומינסבת לה לקריבך אולת ועברת על דעתיה ואינסבא לקריבה אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה אילו הוה ידעת דעברת על דעתך ומנסבא לה לקריבה מי אדרתה אמר לא ושרייה רב יוסף ומי שרי כי האי גוונא אין והתניא מעשה באדם אחד שהדיר את אשתו מלעלות לרגל ועברה על דעתו ועלתה לרגל ובא לפני רבי יוסי אמר לו ואילו היית יודע שעוברת על דעתך ועולה לרגל בלום הדרתה אמר לו לא והתירו רבי יוסי: **בתנאי** יר"א בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו שיאכל אצלו יאמר (ו) לו כל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר: **גב'** וכיון דאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל לא שמע ליה ולא אתי בהדיה אלא

והוא מצטערי רבנן. והיו נוסעים משמש ללל ומלל לשמש מרוב תוגה שלא היו יודעין לומר דבר פתח לתרפתו: **באוכלא דקצרי**. כלי שמשמין זו הכוזבין בגדיהן: אין פותחין בגולה. שאין ראוי ליאדע כזה. אבל הני דאמנן דמצטערי רבנן לאו מילתא דנולד הוא: אמר ליה האי נמי שכיחי אפיקורי דמצערי רבנן. כי נמי שכיחי ולא דמי לנולד: מהני ר"א בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו שיאכל שאומר לו קונס שאין אתה נהנה לי אם לא תאכל עמי היינו נמי נדרי זרזין שאינו מדירו אלא כדי לזרוז שיאכל עמו יאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל: **גב'** לא שמע ליה. האי מודר ולא אתי למיכל צהדיה הואיל והגדר בטל: אלא

יב א מיי פ"ו מהל' שבעות הלכה יב סמך לאוין רמא טושיע י"ד סימן רמא טושיע יב: ב עיי' מיי שם בישנות ובכ"מ: ג טושיע שם טושיע יב: ד ר מיי פ"ג מהלכות נדרים הל"ד סמך לאוין רמא טושיע י"ד סימן רמא טושיע יב: ה סימן רמא טושיע יב: ו

**פירוש הרא"ש**  
קצרא. מנכס גדלים ומקנאן כדאמר צהנול במלא (ב"ק קט"ו:) קצרא שמה וקצרה שקיל ליה: אין פותחין בגולד. דמחיר שטי מניו ללא מיקו אדעתיה שירע דבר זה לא הוה חרטה לעקור הגדר מעיקרו: שביחי אפיקורי דמצערי רבנן. מצערי מ"ח חמירי כי האי עובדא: ומי שרי. היינו לעשות פתח מגוף הנדר ולא לפתח ממקום אחר: ועלתה לרגל. שהיו מתקבלים לשמות הרכשה ואף הגשים היו נוהגות מזהו לנזח שמה וללאות צנכודיה של תורה: מהני רבי אליעזר בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו ב"י. נגמי' מפרש לה: לא שפע ליה ולא אתא בהדיה. כיון שיעוד שצטל נדרו:

(א) וכל זה ליתא בהל"ש בסקי פ"ט סי' א' אין כלן מקומו ויל' לקמן קודם כיון דחזא ההוא קצרה ליה והו מנעטרי רבנן וכו', (ב) עיי' מוס' צ"ב עה. ד"ה ועכשיו, (ג) לקמן ס"ד, (ד) נכסות נו. קדושין מה'; (ה) שייך עוד לר' כב'; (ו) נמוק' כד'; (ז) וצמדי' ל'. (ח) נע"ב שייך לר' כב'; (ט) ובלהן בשמה, (י) וצמדי' ל'.

**הגהות הב"ח**  
(א) במשה יאמר כל נדר כלי' ומיבת לו נמחק:

**מוסף רש"י**  
אין פותחין לו בגולד. דבר שאם היה בעולם בשעת נדר עדיין עומדין לנזח לעולם לאחר שגדר (קמח"ד).

יעקב (ז) נדרי זרזין הוו והא תסם פיו ולבו שזון שיהא עמו חבירו ואפי' הכי אמרין נדרי זרזין הוו ושרו ממילא י"ל דלא דמי דלילו תסם הענין מוכיח מוכיח שאינו אלא זרוז שאין צאכילת חבירו אלאו קפידא כל כך שצטלי זה ידינו מנכסיו דקוץ אכל זבאי עובדא דנדיבתו דצאי דאיכא קפידא טפי לצאי כי מנסבא לה דניתיה לקריבה ודאי איכא למינר דבדוקא דהיה ולא לזרוז בעלמא ומש"ה פשיטא לן דלרין פתח ואין הגדר בטל מאליו אדרבה מתמהיין היכי שרינן ליה זבאי פתחא: והיתר נדרים ציחוד מומחה או צלשה הדיוטות במקום שאין מומחה וכדאמרין בעלמא צנכרות צפרק כל פסולי המוקדשין (ח) אמר רבי חייה בר אבין אמר רב עמרם שלשה מתירין את הבעור במקום שאין מומחה שלשה מתירין את הגדר במקום שאין חכם ואמרין תסם שלשה מתירין את הגדר במקום שאין חכם לאפוקי מדרבי יהודה דלמר היתר נדרים צלשה והוא שיהא אחד מהם חכם במקום שאין חכם כגון מאן אמר רב נחמן כגון אלא פירוש האי אחד מהן חכם דעבי ר' יהודה כלומר שיהא אחד משלשתן חכם כגון מאן ליהוי אמר רב נחמן כגון אלא כלומר דעבי רבי יהודה שיהא אחד מהם גמיר וסביר כגון אלא דגמינא וסבירא ואמרין תו תסם ר' יהודה אומר אחד מהן חכם מכלל דהנך כל דהו אמר רבינא דמצברי להו וסברי כלומר חד מינייהו צעין שיהא גמיר וסביר אבל תרי אע"ג דלא גמירי כיון דכי מסברי להו סברי ומשמע ודאי דחכם דשרי יחיד לר' יהודה דוקא צסמוך דאי בגמיר וסביר בלחוד כרז נחמן סגי א"כ היכי צעי בתלתא שיהא חד מינייהו גמיר וסביר והא מאן דגמיר וסביר בלחודיה שרי נדרא ומה לו להטורף עם השנים ומאי קאמר אחד מהן חכם במקום שאין חכם דאי בגמיר וסביר סגי בכל מקום שהוא הרי יג צו חכם אלא ודאי הי"ק אחד מהן חכם דליירו גמיר וסביר במקום שאין חכם דהיינו סמוך דכי צמ"ק (דף ט' ד"ה ושמא) ועוד אכתוב בזה בפרק נדרים ונדרה עב"ד. ושלא לרצון נמי דמדרבי יהודה נשמע לרצון דבאי לא פליגי והכי נמי משמע לן בסוף פ' נערה המאורסה (לקמן ע"ה): דאמרין מועדי ה' לריבין מומחה פרשת נדרים אין לרין מומחה אלא אפי' צ"ד הדיוטות והא פרשת נדרים ראשי המטות כתיב' אמר רב סהלא ואיתומא ר' יוחנן ציחוד מומחה ומשמע דיתיד מומחה דהפרת נדרים דומיא דמומחין דמועדי ה' הנה תסם צעיא סמוך ה"ג צעיא סמוך זהו דעת הרמב"ן ז"ל. אלא הרמב"ם ז"ל כתב צ"ב ו' מהל' שבעות (ה' ה) דחכם מוצק מתיר את הנדרים דלא צעיא סמוך משמע דמפרש הרב ז"ל דהא דאמרין תסם במקום שאין חכם לאו סיומא דתלתא דר' יהודה היא אלא אדרבנן קאי דאמרין שלשה מתירין את הגדר במקום שאין חכם דלמלא חכם לחודיה מתיר ומהדרין כעין אמר מר במקום שאין חכם כגון מאן כלומר כגון מאן מתיר וסביר רב נחמן רב נחמן אלא כלומר דגמיר וסביר אלא כל היכא דגמיר וסביר איבו לדיירו שרי נדרא ופע"פ שאינו סמוך וכבר כתבתי זה בפ"ק (דף ט' ד"ה ושמא) ועוד אכתוב בזה בפרק נדרים ונדרה עב"ד. ושלא להדיוטות דשרו נדרא דמסברי להו וסברי סגי דקיי"ל כרצון דלא צעו שיהא אחד מהן חכם ומיהו צעין דכי מסברי להו לסביר דג' לרצון כגנים לרבי יהודה. ומסתברא דהא דאמרין שלשה מתירין את הגדר במקום שאין חכם דמשמע הא במקום שיס חכם אין מתירין משום כבודו של חכם הוא דאיתמר ולכתחלה הוא דלא אכל דציעדא אשתי ליה נדרא: פסקא אף הרוצה להדיר את חבירו. שאוסר כל נכסיו על חבירו אם אינו אוכל עמו יאמר כל נדר שאני עתיד לידור. מפרש בגמרא: **גב'** כיון דאמר כל נדר וכו' לא שמע ליה ולא אתי לגביה למיכל צהדיה. לפי שכבר יודע המוזמן שאין נדר חל עליו שכבר בטלו המוזמן. וצדין הוא דהוה מני' לשנויי דלמר מדיר בחשאי כדי שלא ישמע המודר אלא דאכתי לא אתיא ליה מתניתין שפיר דכיון דקתני אף הרוצה משמע דהא נמי משום נדרי זרזין מותר ולאו משום תנאי שהתנה וא"כ מאי אף ועוד דאי צבי האי גוונא עסקין היכי תני וכלצד שיהא זכור [בשעת נדרין] פשיטא שהוא זכור שהרי בשעת הגדר הוא מתנה: הכי